

Lausunto oikeusministeriölle

Kalevi Sorsa -säätiö
Lauri Finér

Asia: Luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kansallisesta ohjelmasta demokratian ja osallistumisen edistämiseksi (demokratiaohjelma, dnro: VN/25525/2023)

Kalevi Sorsa -säätiö kiittää mahdollisuudesta antaa asiasta lausunto oikeusministeriölle.

Demokratian tila on heikentynyt kansainvälisesti ja siihen liittyy riskejä myös kotimaassa. Kansainvälinen turvallisuustilanteen muutos tekee demokratiasta entistä enemmän myös turvallisuuskysymyksen. Demokratioiden horjuminen voi tuoda Suomelle paitsi suoria uhkia myös lisätä tänne kohdistuvaa siirtolaisuutta ja heikentää ympäristön tilaa globaalisti. Näistä syistä demokratiaohjelman merkitys on tällä hetkellä suurempi kuin vuosikymmeniin. Sen valmistelu on mahdollisuus vastata yhteiskuntamme suurimpiin uhkiiin ja parantaa suomalaisten hyvinvointia.

Näihin odotuksiin nähden ohjelmaluonnos on pettymys. Se sisältää 15 tavoitelinjausta, mutta ei juuri lainkaan konkretiaa, joilla tavoitteisiin päästäisiin. Ohjelmassa ei myöskään ole olennaisia aidosti uusia toimia, joista hallitus ei ole aiemmin tehnyt päätöksiä. Ohjelman toimeenpanosuunnitelma ei takaa tavoitteiden toteutumista.

On myös syytä tuoda esiin, että hallituksen muu politiikka on räikeässä ristiriidassa oikeastaan kaikkien ohjelman tavoitelinjausten kanssa. Se ei ole talouspoliittisessa priorisoinnissaan nostanut demokratian edistämistä tärkeään rooliin. Sen sijaan kansalaisyhteiskuntaan, järjestöihin ja kaikkiin demokratian instituutioihin kohdistuu merkittäviä leikkauksia. Vastaavasti kehitysyhteistyötä ja muuta kansainvälistä toimintaa koskevat säästöt paitsi uhkaavat suoraan demokratiaa edistävää työtä myös heikentävät Suomen poliittista painoarvoa kansainvälisissä järjestöissä. Ainoan poikkeuksen muodostaa puolustusmenojen korkea taso, jota voidaan toki pitää perusteltuna.

Näissä olosuhteissa demokratiaohjelma näyttäytyy lähinnä sanahelinänä. Ohjelman tavoitteiden ja hallituksen tekojen ristiriita voidaan nähdä loukkaavana niiden demokratiaa edistävien tahojen kannalta, joiden toimintaa hallitus on vaikeuttanut. Ohjelmassa on myös erikoisia valintoja, kuten se, että vähemmistöille ei ole siinä annettu juuri painoarvoa, vaikka niiden huomioiminen on demokratiassa keskeistä (edes sanaa vähemmistö ei ole ohjelmassa). Samoin esimerkiksi kansalaisjärjestöjen rooli ohjelmassa jää vähäpätöiseksi.

Näissä olosuhteissa suosittelemme ohjelman palauttamista valmisteluun siten, että siihen valmistellaan toimia, jotka aidosti edistävät ohjelman tavoitteita. Ohjelmaa ei nähdäksemme kannata kiirehtiä valmiiksi ilman erillistä toimenpideohjelmaa.

Kunnioittaen,

Lauri Finér
toiminnanjohtaja
Kalevi Sorsa -säätiö
lauri.finer@sorsafoundation.fi